

SES BİLGİSİ

1. Türkçe bir sözcükte ilk hecede kalın ünlülerden biri bulunuyorsa diğer hecelerdeki ünlüler de kalın, ince ünlülerden biri bulunuyorsa diğer hecelerdeki ünlüler de ince olur. Ancak Türkçede bu kuralı bozan bazı ekler vardır.

Aşağıdakilerden hangisinde kalınlık-incelik uyumunu bozan bir ek kullanılmıştır?

- A) Unutulan bir şey olmasın diye hazırlıkları gözden geçirdi.
- B) Dünkü toplantıda öğrencilerin yararına önemli kararlar alındı.
- C) Çantasını boynuna takmış, dalgın dalgın eve gidiyordu.
- D) Sonbahar gelmiş, yapraklar sararıp yerlere dökülmüştü.
- E) Memleketine gerekli gereksiz her şeyi yanına alarak gitmiş.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük küçük ünlü uyumuna uymamaktadır?

- A) Hastaya serum taktılar, yine de ateşi düşmedi.
- B) Soğuk bir havada yeni evlerine taşındılar.
- C) Bu konuyu onun yanında bir daha açma.
- D) Bahar gelince evin bahçesinde çiçekler açardı.
- E) Bugün akşam arkadaşlarla sinemaya gideceğiz.

3. Süreksiz sert ünsüz olan “p, ç, t, k” ile biten sözcüklere ünlüyle başlayan ekler geldiğinde sözcük sonundaki bu ünsüzler değişime uğrar; p→b’ye, ç→c’ye, t→d’ye, k→g’ye veya ğ’ye dönüşür. Bu ses olayına ünsüz yumuşaması denir.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünsüz yumuşamasına örnek yoktur?

- A) Adamın sözü nereye getireceğini kestiremedim.
- B) Okuma yazma bilmeyen kadın, mektubu başkasına yazdırdı.
- C) Son dönemdeki eserlerin çoğu beklentilerin üzerindeydi.
- D) Bütün günü evde, televizyon karşısında geçirmiş.
- E) Bize olan borcunu en kısa zamanda ödeyecekmış.

4. “ç, f, h, k, p, s, ş, t” ünsüzlerinin herhangi biriyle bitmiş bir sözcük “c, d, g” ile başlayan bir ek aldığı anda ekin başındaki; c→ç’ye, d→t’ye, g→k’ye dönüşür. Bu ses olayına ünsüz sertleşmesi (benzeşmesi) denir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisinde ünsüz sertleşmesine örnek yoktur?

- A) Bazı dükkânları açık olan caddeden sola saptılar.
- B) Günlerce süren yolculuktan sonra gemileri limana yanaştı.
- C) Planlı çalışmadıkça elbette başarılı olamazsınız.
- D) Yaz tatilimizi Karadeniz’in bu şirin kasabasında geçireceğiz.
- E) Soğuk bir günde yola çıktık, yavaşça yol aldık.

5. Karanlığa sevgiyle baktığım an gördüm Hâlâ o güven sevinciyle uçmakta gönlüm

Bu dizelerde aşağıdaki ses olaylarından hangisi yoktur?

- A) Ünlü düşmesi
- B) Ünsüz sertleşmesi.
- C) Ünsüz düşmesi
- D) Ulama
- E) Ünsüz değişimi

6. Türkçede süreksiz sert ünsüzle biten bazı tek heceli sözcükler ünlü ile başlayan bir ek aldığı anda yumuşama kuralına uymaz.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu duruma örnek vardır?

- A) Askerler cephede adım adım ilerlediler.
- B) Gece bize telefon edip durumu bildirdi.
- C) Aldığı romanların kaçını okudu, bilmiyorum.
- D) Gözünün ucuyla yanında oturanları incelemişti.
- E) Öğrencilerin çoğu derse geç kalmıştı.

SES BİLGİSİ

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünsüz düşmesine örnek yoktur?

- A) Uçak yükseldikçe heyecanım artmıştı.
- B) Büyücek elleriyle saçlarını okşuyordu bebeğin.
- C) Bütün ömrünü biricik oğluna adamış.
- D) Ufacık evde iki aile yaşıyormuş.
- E) Davranışlarıyla hepimizin gözünde küçülmüştü.

8. Düşman yine öz yurduna el attı,
Mezarından ata'n kılıç uzattı!
Yürü, diyor, hakkı zulüm kanattı!
Attilâ'nın oğlusun sen, unutma

Bu dizelerde aşağıdaki ses olaylarından hangisinin örneği yoktur?

- A) Ünlü düşmesi
- B) Ünsüz yumuşaması
- C) Ünlü daralması
- D) Ünsüz sertleşmesi
- E) Ünlü türemesi

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde herhangi bir ses olayı yoktur?

- A) Geçenlerde yıllardır görmediğim bir dostuma rastladım.
- B) Sana bakınca hep gençlik günlerimi görüyorum
- C) Bizim evde toplanıp bu konuda konuşalım.
- D) İlerleyen günlerde bir açıklama yapılacak.
- E) Adım adım yaklaşıyor ihtiyarlık mevsimi.

10. Kızlar gitti diye pınar ağladı
Acıdı yüreğim yandı pınara

Altı çizili sözcüklerde görülen ses olayları aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla verilmiştir?

- A) Ünsüz sertleşmesi-ünlü daralması-ünsüz düşmesi
- B) Ünsüz sertleşmesi-ünlü daralması-ünsüz yumuşaması
- C) Ünsüz türemesi-ünlü daralması-ünsüz düşmesi
- D) Ünsüz sertleşmesi-ünlü türemesi-ünsüz yumuşaması
- E) Ünsüz türemesi-ünlü düşmesi-ünsüz yumuşaması

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde aynı sözcükte hem ünsüz yumuşaması hem de ünsüz sertleşmesi vardır?

- A) O yoğunlukta adamın gittiğini fark edemedik.
- B) Akşama kadar bütün mağazaları dolaştı, sonunda aradığını buldu.
- C) Başını kaldırmaksızın hep aynı durumda sessiz ve hareketsizdi.
- D) Avuçları ateş gibi, fersiz gözleri çakmak çakmak dört dönüyordu.
- E) Artık tamamen iyileşmiş, yardıma ihtiyacı kalmamıştı.

12. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünlü daralmasına örnek yoktur?

- A) Yaşlı adam minderin üzerinde uyukluyordu.
- B) Koltuğuna oturmuş, çayını yudumluyordu.
- C) Olup bitenleri sessizce izliyordum.
- D) Serin rüzgâr akşam vakti kuvvetle esiyordu.
- E) Bu gürültüde okuduklarımı anlayamıyordum.

MEB 2016 - 2017